

De financiële positie van de adolescent

In het geheel van de jeugdbeschermingspopulatie zijn adolescenten (+ 15 jaar) altijd goed vertegenwoordigd geweest. Het Jeugdbeschermingscomité Antwerpen stelt vast dat in haar bestand het aantal plaatsingen van adolescenten nog steeds toeneemt. Ook in de statistieken met betrekking tot het gehele Vlaamse land stellen we deze trend vast.

In vele gevallen gaat het bij het Jeugdbeschermingscomité Antwerpen om eerste plaatsingen, een eerste contact met jeugdbeschermingsinstanties. De vraag rijst welke hulpverlening de jeugdbescherming aan deze adolescenten kan bieden. Vaak stoten we op een financiële problematiek. De financiële afhankelijkheid van jongeren verhindert dat zij hun eigen weg kunnen gaan als ze daar aan toe zijn, dwingt hen om thuis te blijven, ook al is de thuissituatie zeer beklemmend voor hen, maakt dat zij bij gebrek aan een thuis geplaatst worden of langer geplaatst blijven dan nodig.

Begeleid zelfstandig wonen, een belangrijk initiatief in de jeugdbescherming, is voor een aantal jongeren uitgesloten, omdat zij geen eigen financiële middelen hebben.

Jongeren die via eigen arbeid bestaansmiddelen verwerven, zijn in de mogelijkheid een eigen weg te gaan. Vanaf 18 jaar kunnen jongeren een arbeidsovereenkomst sluiten, hun loon ontvangen en kunnen zij betwistingen in verband met hun arbeidsovereenkomst zelf voor de arbeidsrechtbank brengen. Zij komen soms wel voor problemen te staan als ze bijvoorbeeld een kamer willen huren of als ze zich burgerlijke partij willen stellen bij een schadegeval.

Maar zij die geen werk vinden, nog schoolplichtig zijn of hun studies willen beëindigen, zijn helemaal afhankelijk van hun ouders of van hen die de verantwoordelijkheid over hun opvoeding hebben. Schoolverlaters ontvangen na een (ruime) wachttijd wel een wachttuitkering. De categorieën schoolverlaters die recht krijgen op deze uitkering is de laatste jaren merkkelijk verruimd. Maar de uitkeringen liggen alle beneden het bestaansminimum, zelfs de wachttuitkering voor meerderjarige alleenstaande schoolverlaters.

De handelingsonbekwaamheid van minderjarigen brengt mee dat ze de rechten die ze hebben niet zelf voor de rechtbank kunnen afdwingen, maar alleen via hun wettelijke vertegenwoordiger. De jeugdbescherming kan maar ingeschakeld worden met akkoord van de ouders (Jeugdbeschermingscomité), op vraag van de ouders (burgerlijke zaken voor de Jeugdrechter) of op vordering van de Prokureur.

Minderjarigen kunnen geen zaak zelf voor de Jeugdrechter brengen en evenmin hebben zij de zekerheid dat hun eigenhandig ingesteld beroep tegen een beslissing van de Jeugdrechter zal aanvaard worden.

De O.C.M.W.'s zijn niet snel geneigd om steun te verlenen aan minderjarigen.

Recent verwierven minderjarigen wel het recht om vanaf 18 jaar hun kinderbijslag onder bepaalde voorwaarden zelf te ontvangen en bij betwisting zelf naar de arbeidsrechtbank te gaan.

Deze afhankelijkheidspositie leidt in een aantal situaties tot een escalatie van problemen en tot hulpverleningsvormen die voorbij gaan aan de werkelijke nood van de jongere.

Om de aandacht op deze problemen te vestigen stelde het Jeugdbeschermingscomité een dossier samen over de financiële positie van de adolescent.

Het spreekt vanzelf dat een efficiënte bestrijding van de jeugdwerkloosheid voor heel wat jongeren een oplossing zou bieden. Hiervoor kan het Jeugdbeschermingscomité niet anders dan een ruim appel doen op zij die beleidsverantwoordelijkheid hebben of bij machte zijn het beleid in die zin te beïnvloeden.

Voor het overige formuleert het Jeugdbeschermingscomité een aantal meer concrete voorstellen die in mindere of meerdere mate de positie van de minderjarigen zou kunnen verbeteren:

1. de handelingsbekwaamheid wordt de regel, met een aantal uitzonderingen in functie van de leeftijd en het onderscheidingsvermogen;
2. minderjarigen zijn procesbekwaam voor alle rechtbanken, dit wil zeggen dat zij een zaak aanhangig kunnen maken of als partij in zake kunnen optreden;
3. minderjarigen hebben het recht om gehoord te worden in alle aangelegenheden die hen betreffen of met andere woorden rechtbanken en andere instanties zijn verplicht de jongere te horen vooraleer zij een beslissing nemen;
4. Jongeren hebben recht op een bestaansminimum vanaf 17 jaar, of minstens die jongeren die in aanmerking komen voor begeleid zelfstandig wonen maar die niet over voldoende financiële middelen beschikken. Dit kan via een wetwijziging worden doorgevoerd, maar ook een in ministerraad overlegd Koninklijk Besluit kan het recht op een bestaansminimum uitbreiden tot bepaalde categorieën van minderjarigen (Artikel 1 §2);
5. een grotere openheid van het O.C.M.W. ten aanzien van de steunvragen van minderjarigen, en meer mogelijkheden om via sociale tewerkstelling een statuut in de sociale zekerheid te verwerven;
6. financiële steun vanuit de jeugdbescherming voor jongeren die in begeleid zelfstandig wonen gaan, begeleid zelfstandig wonen vanuit pleeggezinnen, mogelijkheden tot programma's voor zelfstandigheidstraining.

Met het dossier hoopt het Jeugdbeschermingscomité Antwerpen een bijdrage te leveren tot verbetering van de positie van adolescenten in en buiten de jeugdbescherming.

Jeugdbeschermingscomité
Antwerpen